

HVORFOR BLEV ØLLET SURT I 1800-TALET – OG VAR VERDEN VIRKELIG AF LAVE DENGANG?

På DTU Bibliotek står en fantastisk historisk bogsamling gemt væk i kælderen. Der søges nu midler til et projekt, der involverer OCR-scanning af en kortkatalog og fantastiske historiske bøger, der fortæller Danmarks tekniske historie. De skal blive søgbare og tilgængelige via DTU's søgedatabase.

Fra starten af 1990'erne har DTU Bibliotek lagt større og større vægt på elektroniske ressourcer, og møder man op i bygning 101 i Lyngby er der ikke mange bøger at se i det åbne bibliotek. Det skal man dog ikke lade sig narre af.

I det lukkede magasin under DTU Bibliotek står en historisk, teknisk bogsamling, som giver et enestående indblik i industrisamfundets kulturarv og den tekniske viden, der lå til grund for de massive ændringer af det danske samfund i 1800-tallet.

Uden den viden og vidensspredning, som samlingen repræsenterer, så det danske samfund ikke ud, som det gør i dag. Samlingen er en særdeles væsentlig del af det danske industrisamfunds historie og kulturarv bredt set og DTU's egen historie mere snævert.

Den historiske bogsamling har i mange år fristet en tilværelse i relativ stilhed i kælderen under biblioteket i Lyngby. Det har været en hemmelig skat forbeholdt de få, men nu prøver biblioteket at skaffe ressourcer til at gøre den mere tilgængelig. I dag er der nemlig kun få medarbejdere på DTU Bibliotek, der har viden om og kan ekspedere i samlingen, og kun få værker er søgbare i DTU Findit, bibliotekets søgemaskine. Faktisk er måden at søge bøger frem en helt klassisk kortkatalog, der også står i den lukkede kælder.

Hvem er brugerne?

Der er i dag mest to grupper, der ad snørklede veje finder frem til samlingen. Den ene gruppe er forskere og studerende på videregående uddannelser med interesse for industrihistorie, infrastruktur og teknologi.

Den anden gruppe er historisk interesserede, bl.a. jernbaneentusiaster, lokalhistorikere og folk med inte-

resse i en forfader eller virksomheds historie. De leder måske efter oplysninger om deres oldefars virksomhed, og nogle gange er de så heldige, at de ikke bare finder oplysninger, men måske også et foto. Der er nemlig, hvis virksomheden udstillede på den store industriudstilling i 1888.

Var samlingen søgbar

Men var samlingen søgbar på en mere moderne måde end gennem et kortkatalog, ville en forsker, der er ved at skrive om dansk ingeniørhistorie og derfor søgte på "Alexander Foss", langt hurtigere kunne finde relevant materiale fra bogsamlingen.

Og endnu bedre. Helt nye brugergrupper kunne komme til. Det kunne fx være en gymnasieelev, en htx-elev eller en studerende hos Teknologihistorie DTU, der vil skrive opgave om dampmaskiner og derfor søger på "Boulton" eller "industriel revolution". De vil få adgang til nye spændende kilder.

Det kunne også være en virksomhed, der fandt relevant materiale i samlingen i forbindelse med udarbejdelsen af et jubilæumsskrift. Eller en lokalhistoriker, der ville skrive den lokale jernbane eller havns historie.

Projektet

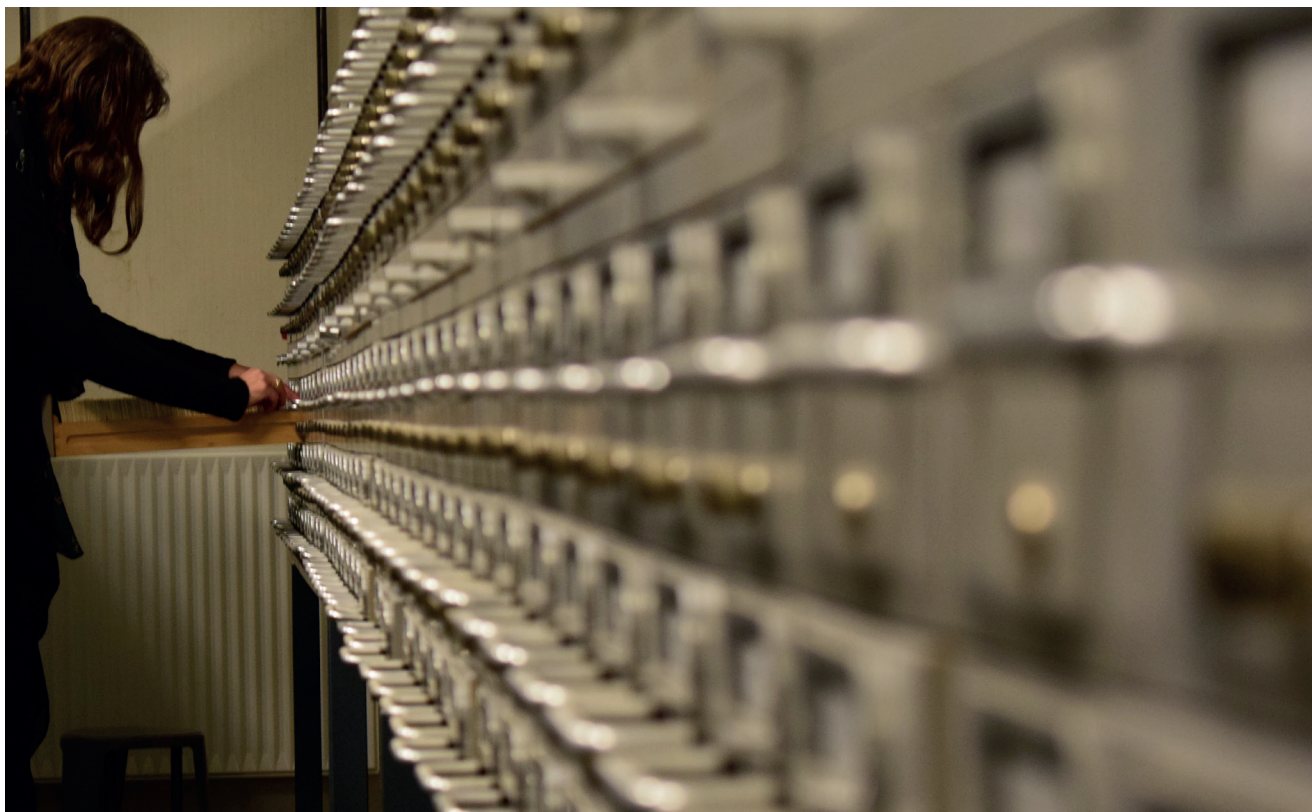
I forbindelse med fejringen af DTU Biblioteks jubilæum i 2017 blev det derfor besluttet at undersøge muligheden for at søge midler til et projekt kaldet "Industrisamfundets kulturarv – bevaring og formidling af de historiske særsamlinger på DTU Bibliotek".

Bliver det gennemført, vil der komme helt nye muligheder for at bruge samlingen. Konkret vil der blive mulighed for fritekstsøgning i OCR-scannede kartotekskort, fritekstsøgning i scannede værker og læsning af dem og sidst men ikke mindst, vil der blive formidlet og kurateret materiale for skoleelever og andre nysgerrige.

Eksempler fra samlingen

Fantastiske fotografier

I samlingen står fotobøgerne fra Den nordiske Industri-, Landbrugs- og Kunstudstilling i København

i 1888. Det var en kæmpe begivenhed, og fotobøgerne indeholder hundredevis af fotos af fantastiske vareopstillinger, udstillingens mejeri, dampmaskiner, telegrafer, ballonopstigning, tungdykkerdemonstration og ikke mindst hovedattraktioner som den danske kunstindustri og elektrisk belysning. Fotosamlingen er allerede i dag meget efterspurgt, bl.a. som bogillustrationer.

Ny viden

Hvad var årsagen til, at øllet blev sygt? I samlingen afspejles 1800-tallets voksende viden om hygiejne og mikroorganismer blandt andet i Emil Christian Hansens bog "Organismer i Øl og Ølurt" fra 1879. Den blev udgivet fire år, før han revolutionerede ølbrygningen ved at rendyrke den gær, der den dag i dag bruges ved brygningen af pilsnerøl.

Verden er af lave – eller er den?

Var husflidens tilbagegang i 1800-tallet godt eller skidt? I samlingen findes fx "Indlæg i husflidssagen" fra 1881, et indspark i en længere debat om, hvordan samfundet forandrer sig, når nye produktionsmetoder tages i brug. Debatten kan ses som en parallel til vore dages debat om robotter.

1700-tallets tekniske viden

Descriptions des Arts et Métiers er et fantastisk opslagsværk, der beskriver den tekniske viden i 2. halvdel af 1700-tallet i detaljer. Illustrationerne er

imponerende. Dette værk er et eksempel på et værk, der allerede findes digitalt, så det vil ikke blive udvalgt til scanning, men vil indgå i formidlingen.

Verdensudstillingerne og en dansk landmand på tur

I samlingen findes et omfattende materiale fra 1800-tallets store verdensudstillinger. Der er omfattende kataloger, tegninger, beskrivelser osv. Et spændende indblik giver fx det lille skrift "En dansk Landmands Vandring gennem Pariser-Udstillingen 1867".

Fremtiden

Hvad skal vi leve af i fremtiden? Det er ikke kun et spørgsmål, vi stiller os selv i 2018. I 1877 var Adolf Bauer optaget af spørgsmålet i den lille pamflet "Industrielle Fremtidsopgaver".

Om samlingen

I de historiske særsamlinger på DTU Bibliotek findes ca. 25.000 værker, heraf knap 2.000 småtryk fra før 1920. Til samlingen hører ca. 150.000 scanningsegne kartotekskort, der dog også omfatter de nyere dele af bogsamlingen (frem til 1960'erne).